

Vastaus valtuustoaloitteeseen Maankäyttö- ja rakennuslain 92 § käyttämisestä Nurmijärven kunnassa

Valtuusto 27.01.2021 § 18

Arto Hägg (KOK) ja 19 allekirjoittajaa esittävät valtuustoaloitteessaan, että Nurmijärven kunta selvittää, onko kunnassa mahdollista ja perusteltua käyttää maankäyttö- ja rakennuslain 92 §:n mukaista menettelyä eli kunnan oikeutta yksityisen tien alueeseen. Mikäli tämä on mahdollista, selvittää yhteistyössä esim. Uotilan koulutien ja Sahamäentien tiekuntien kanssa, olisiko kyseisten yksityisteiden luovuttaminen molempien osapuolien kannalta tavoiteltavaa.

Päätös

Aloite lähetettiin kunnanhallitukselle valmisteltavaksi.

Kunnanhallitus 06.05.2024 § 69

Maankäyttö- ja rakennuslain 92 § (13.7.2018/562) koskee kunnan oikeutta yksityisen tien alueeseen:

"Jos yleiskaava-alueella yksityistielain 3 §:n mukainen yksityistie tai tie, jonka maanomistaja on yhdyskuntarakentamisen yhteydessä varannut tiealueeksi, sijaitsee sellaisella alueella, joka kaavan mukaan on tarkoitettu liikenneväyläksi, kunnalla on oikeus korvauksetta panna kuntoon tiealue siihen kuuluvine ojineen ja asettaa siihen johtoja sekä -."

Arto Hägg ja 19 allekirjoittajaa esittävät valtuustoaloitteessaan 27.1.2021, että Nurmijärven kunta:

- Selvittää onko kunnassa mahdollista ja perusteltua käyttää MRL 92§:n mukaista menettelyä eli kunnan oikeutta yksityisen tien alueeseen.
- Mikäli tämä on mahdollista, selvittää yhteistyössä esim. Uotilan koulutien ja Sahamäentien tiekuntien kanssa, olisiko kyseisten yksityisteiden luovuttaminen molempien osapuolien kannalta tavoiteltavaa.

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Kunta huolehtii koko tieverkon toimivuudesta

Kunnan tehtävänä on tarkastella vastuullaan olevia katuja ja teitä kokonaisuutena sekä varmistaa koko tieverkon toimivuus, jotta liikkuminen on mahdollista ja turvalliset kulkuyhteydet ovat kunnossa kaikissa tilanteissa ja olosuhteissa.

Kunnan lakisäätöinen velvollisuus on hoitaa asemakaava-alueen kadut. Asemakaava-alueen ulkopuolella olevat tiet ovat valtion vastuulla olevia maanteitä tai yksityisteitä. Yksityisteiden tienpidosta vastaavat tieosakkaat/tiekunnat.

Valtuusto on päättänyt (22.4.2020 § 35), että kunta voi avustaa yksityisteitä vain rahallisesti. Avustusjärjestelmän tavoitteena on kaikkien kuntalaisten, tiekuntien ja niiden osakkaiden oikeudenmukainen ja yhdenvertainen kohtelu.

- Yksityisteitä voidaan avustaa, jos yksityistielain avustuskelpoisuuden ehdot ja kunnan yksityistieavustusten myöntämisehdot täyttyvät.
- Avustusjärjestelmässä yksityistiet luokitellaan liikenteellisen merkittävyyden mukaan eri luokkiin. Kunnossapitoavustusta myönnetään kullekin yksityistielle tien pituuden, kunnossapitoluokan ja toteutuneiden kunnossapitokustannusten suhteessa. Tiekuntien on mahdollista hakea myös kunnossapitoa järeämpää avustusta yksityistien perusparantamiseen.
- Avustusjärjestelmässä huomioidaan läpiajettavat tiet paremmin (1 luokka).

Valtuusto hyväksyi 25.5.2022 § 46 yksityistieavustusten kehittämisen ja uudet myöntämisehdot. Uudessa avustusjärjestelmässä huomioidaan mm. paremmin läpiajettavat yksityistiet, joita käyttää säännöllinen joukkoliikenne. Uusi avustusjärjestelmä ei ole vielä lainvoimainen, koska päätöksestä on valitettu.

Yksityistiet yleiskaavoissa

Lähtökohtana yleiskaavoissa on ollut osoittaa vain maantiet liikenneväylinä. Yksityisteiden osoittamiseen liikenneväylinä yleiskaavassa tulisi olla kunnan kannalta selkeä maankäyttölinen tarve. Esimerkiksi tien varrella olisi osoitettu kunnan tarpeisiin alue, jonne kulkemiseen tarvitaan liikenneväylä. Nurmijärvellä vain Kirkonkylän osayleiskaavassa on osoitettu yhden yksityistien osa liikenneväyläksi.

Kunnan tulkinta MRL 92 §:n merkityksestä

Jos yksityistie on yleiskaavassa osoitettu liikenneväyläksi (edellytyksenä kaavamerkintä), kunnalla olisi oikeus MRL 92 § nojalla ottaa käyttöön ja alkaa ylläpitää tietä. Tämä merkitsisi sitä, että kunta maksaisi tien ylläpidon. Kunnalla ei kuitenkaan ole lain perusteella velvoitetta siihen. Myös Kuntaliiton näkemys oli vastaava. Kuntaliiton tiedossa ei ole, että mainittua pykälää olisi sovellettu kunnissa. Oikeuskäytäntöä pykälän tulkinnasta ei ole saatavilla.

On juridisesti epäselvää, tarkoittaisiko käyttöönotto kadun rakentamista, ja voisivatko käyttöönoton myötä toimivalta, oikeudet ja velvollisuudet, yksityistiellä siirtyä tiekunnalta kunnalle. Tienpitämiseen ei voi olla oikeus sekä kunnalla että tiekunnalla.

Johtopäätökset

Tarvittavia liikenneväyliä on tarkoituksenmukaista käsitellä asemakaavan kautta, jolloin tarpeellisen tieyhteyden sijainti määritellään yleiskaavaa tarkemmin ja selvitykset tehdään riittävällä tasolla. Asemakaavan ja katusuunnitelman voimaantulon, kadunpitovelvollisuuden alkamisen ja kadunpitopäätöksen voimaantulon myötä tiekunnan toimivalta lakkaa asemakaavan katualueella ja lohkomisten jälkeen mm. yksityistiemerkintä poistuu lopulta valtion rekistereistä (vrt. livarin metsätie Metsä-Tuomelan asemakaava-alueella).

Metsä-Tuomelan asemakaava on tullut lainvoimaiseksi vuonna 2013. Asemakaavan mukaisen toiminnan edellyttämä liikennetarve on syntynyt asemakaavan lainvoimaisuuden jälkeen, ja tämän johdosta kunnan kadunpitovelvoite on alkanut (MRL 86§). Kunnan kadunpitovelvollisuuden alettua sellaisen kadun osalta, jolle yksityistien tai sen osan liikenne on tarkoitettu siirtyväksi, kunnan on otettava tällaisen kaduksi muuttuvan yksityistien tai sen osan tienpito hoidettavakseen (Yksityistielaki 13§). Kunnan kadunpitovelvoite edellyttää kadun pitämistä liikennöitävässä kunnossa päivittäin. Kunta vastaa Metsä-Tuomelan asemakaavan katualueen suunnittelusta ja rakentamisesta.

Valmistelun aikana on oltu yhteydessä aloitteen tekijään.

Vastauksena valtuustoaloitteeseen todetaan, että

- Nurmijärvellä vain Kirkonkylän osayleiskaavassa on osoitettu yksityistie liikenneväyläksi.
- Jos kunta haluaisi ottaa MRL 92 § käyttöön tietyillä teillä, niillä pitäisi olla oikeusvaikutteiset yleiskaavat, joissa olisi osoitettu yksityisteitä liikenneväyläksi. Valinnan perusteiden pitää olla riittävät maankäytön kannalta ja oikeudenmukaiset (yhdenvertaisuus).
- Nurmijärven kunnassa on käytössä valtuuston päätöksellä rahallinen avustusjärjestelmä, jonka tavoitteena on kaikkien kuntalaisten, tiekuntien ja niiden osakkaiden oikeudenmukainen ja yhdenvertainen kohtelu. Valtuusto on hyväksynyt yksityistieavustusten kehittämisen ja uudet myöntämisehdot vuonna 2022. Uusi avustusjärjestelmä ei ole vielä lainvoimainen, koska päätöksestä on valitettu.
- Tarvittavia liikenneväyliä on tarkoituksenmukaista käsitellä asemakaavassa, jolloin tarpeellisen tieyhteyden sijainti määritellään yleiskaavaa tarkemmin ja asemakaavan sisältövaatimusten mukaiset selvitykset tehdään riittävällä tasolla. Samalla tien hallinnollinen asema on selkeä eli kyseessä on katu.
- Kunnan talouden näkökulmasta ei ole perusteltua ottaa ei-lakisäätteisiä lisätehtäviä vastuulle. NUUKA-työn yhteydessä on keskusteltu pikemminkin ei-lakisäätteisten tehtävien karsimisesta.

Yhteenvedona todetaan, että MRL 92 §:n käyttöönotto on oikeuttava mutta ei velvoittava. Lisäksi sen tulkinta ei ole yksiselitteinen, eikä sen soveltamisesta ole oikeuskäytäntöä. Kunnan kokonaisu- ja huomioiden ei-lakisäätteisten lisätehtävien ottamista ei ole perusteltua ottaa käyttöön.

Nurmijärven uusi avustusjärjestelmä tulee huomioimaan yhä paremmin yksityisteiden erilaiset ominaispiirteet Nurmijärvellä tarvittavin osin.

Nurmijärvellä yleiskaavat ohjaavat niin maaseutualueiden kuin taajamien kehittämistä. Taajamissa ja työpaikka-alueilla yleiskaavan toteuttaminen (ml. kadut) perustuu asemakaavoitukseen.

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Esitys

Kunnanhallitus päättää esittää valtuustolle, että se päättää

1. hyväksyä edellä annetun vastauksen valtuustoaloitteeseen sekä
2. todeta, ettei valtuustoaloite anna aihetta muihin toimenpiteisiin ja valtuustoaloite todetaan loppuun käsitellyksi.

Valmistelija

tekninen johtaja Juha Oksanen, juha.oksanen(at)nurmijarvi.fi
kunnallistekniikan päällikkö Jyrki Meronen, jyrki.meronen(at)nurmijarvi.fi
kiinteistöinsinööri Riku Hellgrén, riku.hellgren(at)nurmijarvi.fi
alueisännöitsijä Aino Angervuori, aino.angervuori(at)nurmijarvi.fi
yleiskaavapäällikkö Anita Pihala, anita.pihala(at)nurmijarvi.fi

Päätös

Kunnanhallitus päätti esittää valtuustolle, että se päättää

1. hyväksyä edellä annetun vastauksen valtuustoaloitteeseen sekä

2. todeta, ettei valtuustoaloite anna aihetta muihin toimenpiteisiin ja valtuustoaloite todetaan loppuun käsitellyksi.

Valtuusto 29.05.2024 § 22
146/00.02.00.02/2021

Esitys

Kunnanvaltuusto päättää

1. hyväksyä edellä annetun vastauksen valtuustoaloitteeseen sekä
2. todeta, ettei valtuustoaloite anna aihetta muihin toimenpiteisiin ja valtuustoaloite todetaan loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Maiju Tapiolinna esitti Matti Putkosen kannattamana, että asia palautetaan valmisteltavaksi. Puheenjohtaja totesi, että valtuusto ei ole asiasta yksimielinen, joten asiassa tulee suorittaa äänestys. Puheenjohtaja teki seuraavan äänestys ehdotuksen:

JAA =käsittelyn jatkaminen

EI = Tapiolinnan palautusesitys

Äänestyksen tulos:

JAA 38 ääntä

EI 12 ääntä

POISSA 1

Merk. Virpi Rätty ilmoitti kokouksessa äänestäneensä EI, vaikka tarkoitus oli äänestää JAA.

Äänestyksen tuloksena kunnanvaltuusto päätti jatkaa asian käsittelyä. Äänestysluettelo on päätöksen liitteenä.

Päätös

Kunnanvaltuusto hyväksyi kunnanhallituksen esityksen.